

2/444-10824/32374

ADALET ve KALKINMA PARTİSİ T.B.M.M. Grup Başkanlığı
Tarih : 21.04.2005
Sayı : 820

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA,

**Yeni bir Adli Sicil Kanununa ilişkin Teklifim ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.
Gereğini saygılarımla arz ederim.**

Hakkı KÖYLÜ

Kastamonu Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Yeni Türk Ceza Kanununun kabulüyle 765 sayılı Kanundan farklı bir yaptırım rejimi benimsenmiştir. Bu sistemde, ceza hukuku yaptırımı olarak ceza ve güvenlik tedbirleri ayırımına yer verilmiştir. Cezalar, hapis ve adli para cezası olarak bir ayırıma tabi tutulmuştur. Böylece, 765 sayılı Kanunda benimsenen asli ceza ve ferî ceza ayırımı ve bu Kanundan farklı olarak, belli bir suçtan mahkumiyete bağlı olarak kişiyi ömür boyu belli haklardan yoksun bırakacak yaptırım sistemi terkedilmiştir.

22/11/1990 tarihli ve 3682 sayılı Adli Sicil Kanununun da yeni Türk Ceza Kanununda benimsenen bu yaptırım sistemine uyumunu sağlamaya yönelik olarak değiştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde metninde Kanunun amaç ve kapsamı düzenlenmiştir.

MADDE 2- Madde metninde, Türk mahkemeleri veya yabancı ülke mahkemeleri tarafından kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunan Türk vatandaşları ile Türkiye’de suç işlemiş olan yabancıların kayıtları da dahil tüm adli sicil bilgilerinin kaydına ilişkin süreç düzenlenmiştir.

MADDE 3- Madde metninde, Merkezi ve Mahalle adli sicillerinin görevleri düzenlenmiştir.

MADDE 4- Madde metninde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun benimsediği yaptırım sistemine uygun bir düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemede, ceza ve güvenlik tedbirlerine mahkumiyete ve bunların infazına ilişkin bilgilerin kronolojik sıraya göre adli sicile kaydedilmesi öngörülmüştür.

MADDE 5- Madde metninde, adli sicile kaydedilemeyecek bilgilere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 6- Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu ile Çocuk Koruma Kanununda kamu davasının açılmasının ertelenmesi ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin gereği olarak, bu konuda verilen kararların bir sisteme kaydedilmesi gerekmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak üzere Taslak metninde bir hükme yer verilmiştir.

MADDE 7- Madde metninde, adli sicil bilgilerini isteme hakkına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 8- Madde metninde, adli sicil bilgilerini verebilecek mercilere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 9- Madde metninde, adli sicil bilgilerinin silinmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 10- Madde metninde, arşiv bilgilerinin istenmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Yeni Türk Ceza Kanununun sisteminde, cezalandırılmakla güdülen asıl amaç, işlediği suçtan dolayı kişinin etkin pişmanlık duymasını sağlayıp tekrar topluma kazandırılması olduğuna göre, suça bağlı hak yoksunluklarının da belli bir süreyle sınırlandırılması gerekmiştir. Bu nedenle, bir mahkumiyete bağlı hak yoksunluklarının mahkûm olunan cezanın infazı tamamlanıncaya kadar devam etmesi öngörülmüştür.

Ancak, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı tamamlandıktan sonra da, bu mahkumiyete ilişkin bilgilerin adli sicil arşiv kaydında yer alması gerekmektedir. Kişinin geçmişine bakılarak cezanın bireyselleştirilmesinin sağlanması ve özellikle tekerrür hükümlerinin uygulanması bakımından bu kayıtların muhafaza edilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Her ne kadar bu sistemde, ceza ve güvenlik tedbirinin infazından sonra belli bir suçtan mahkumiyete bağlı hak yoksunluğu kanunla öngörülmüş değilse de; kişinin örneğin belli bir kamu görevine atanması sırasında, adli sicil arşiv kayıtlarının görülmesinde büyük yarar bulunmaktadır. Bu bilgiler, atama makamının takdir yetkisinin objektif ölçüler çerçevesinde kullanılmasında önemli bir işlev görecektir.

Ancak, Anayasanın 76 ncı maddesinde milletvekili seçimiyle ilgili olarak bir sınırlama getirilmiş olduğu için, bu madde uygulamasında Anayasanın söz konusu hükmü saklı tutulmuştur.

MADDE 11- Madde metninde, adli sicil ve arşiv bilgilerinin gizliliğine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Bu gizliliğin ihlali halinde uygulanacak ceza yaptırımlarına ilişkin hükümler yeni Türk Ceza Kanununda kamu görevlileri ve diğer kişiler açısından ayrı ayrı belirlenmiştir.

MADDE 12- Madde metninde, adli sicil ve arşiv bilgilerinin silinmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 13- Madde metninde, örneğin kolluk teşkilatında “genel bilgi toplama” sisteminde bulunan bilgilerin sadece ilgili suça ilişkin soruşturma kapsamında kullanılabileceğinden; Teklif metnine bu bilgilerin başka bir amaçla kullanılmasını yasaklamaya ilişkin hüküm konmuştur.

MADDE 14- Madde metninde, soruşturma ve kovuşturma makamlarına elektronik ortamda bilgi verilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 15- Madde metninde, adli sicil ve arşiv kayıtlarının silinmesi konusunda karar almak ve kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere bir komisyon oluşturulmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. .

MADDE 16- Madde metninde, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyecek yönetmeliğin çıkarılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 17- Madde metninde, merkezi ve mahalli sicildeki atamalara ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 18- Madde metninde, mali hükümlere ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 19- Madde metninde, yürürlükten kaldırılan kanun ve hükümlere ilişkin düzenleme yapılmıştır. Birinci fıkranın (b) bendinde yer alan hükmün gerekçesi için 10 uncu maddenin gerekçesine bakılmalıdır.

GEÇİCİ MADDE 1- Bu madde metninde, mevcut adli sicil kayıtlarının bu Teklif metninde öngörülen hükümlere göre revize edilmesi hususunda geçiş dönemine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 2- Bu madde metninde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla mevcut adli sicil kayıtlarının silinmesi hususunda 3682 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen sürelerin dolması halinde silinebilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

MADDE 20- Yürürlük maddesidir.

MADDE 21- Yürütme maddesidir.

ADLİ SİCİL KANUNU TEKLİFİ

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanun, kesinleşmiş ceza ve güvenlik tedbirlerine mahkumiyete ilişkin bilgilerin otomatik işleme tabi bir sistem kullanılarak toplanmasına, sınıflandırılmasına, değerlendirilmesine, muhafaza edilmesine ve gerektiğinde en seri ve sağlıklı biçimde ilgililere bildirilmesine dair usul ve esasları belirler.

Adli sicil kayıtlarının tutulması

MADDE 2- (1) Hakkında Türk mahkemeleri veya yabancı ülke mahkemeleri tarafından kesinleşmiş mahkumiyet kararı bulunan Türk vatandaşları ile Türkiye’de suç işlemiş olan yabancıların kayıtları da dahil tüm adli sicil bilgileri; mahallinde bilgisayar ortamına aktarılmasını takiben, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğündeki Merkezi Adli Sicilde tutulur.

Merkezi ve Mahalli Adli Sicillerin Görevleri

MADDE 3- (1) Merkezi Adli Sicil, adli sicil kayıtlarının güncelleştirilmesi, düzenlenmesi, düzeltilmesi ve mahalli adli sicillere ulaştırılması ile görevlidir.

(2) Mahalli Adli Sicil, bulunduğu yer ile gerektiğinde diğer yerlere ait adli sicil bilgilerinin bilgisayara girilmesi, bu bilgilerin merkezi adli sicile aktarılması ile merkezi adli sicilden bilgilerin alınıp ilgili şahıs ve kurumlara iletilmesi ile görevlidir.

Adli sicile kaydedilecek bilgiler

MADDE 4- (1) Türk mahkemeleri tarafından vatandaş veya yabancı hakkında verilmiş ve kesinleşmiş mahkumiyet hükümleri adli sicile kaydedilir. Bu bağlamda;

a) Hapis cezaları ile ilgili olarak;

1. Hapis cezasına mahkumiyet kararı,
2. Koşullu salıverilme kararı,
3. Koşullu salıverilmede denetim süresinin uzatılmasına ilişkin karar,
4. Koşullu salıverilme kararının geri alınmasına dair karar,
5. Hapis cezasının infazının tamamlandığı hususu,

b) Hapis cezasının ertelenmesi halinde;

1. Denetim süresi,
2. Denetim süresinin yükümlülöklere uygun veya iyi halli olarak geçirilmesi dolayısıyla cezanın infaz edilmiş sayıldığı hususu,
3. Ertelenen hapis cezasının infaz kurumunda çektilrilmesine ilişkin karar,

c) Adli para cezası ile ilgili olarak;

1. Adli para cezasına ilişkin mahkumiyet hükmü,
2. Adli para cezasının ödenmek suretiyle infaz edildiğı hususu,
3. Adli para cezasının tazyik hapsi suretiyle kısmen veya tamamen infaz edildiğı hususu,
4. Adli para cezasının tazyik hapsinden sonra kalan kısmının ödenmek suretiyle infaz edildiğı hususu,

d) Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırıma mahkumiyet halinde;

1. Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırım olarak, adli para cezasına mahkumiyet veya güvenlik tedbiri uygulanması hükmü,
2. Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırım olarak hükmedilen adli para cezasının veya güvenlik tedbirinin gereklerinin yerine getirilmemesi dolayısıyla hapis cezasının infazına ilişkin karar,
3. Kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırım olarak hükmedilen güvenlik tedbirinin değıştirilmesine ilişkin karar,

e) Belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılma ile ilgili olarak;

1. Kasten işlenen bir suç nedeniyle hapis cezasına mahkumiyetin kanuni sonucu olarak yoksun kalınan haklara cezanın ertelenmesi dolayısıyla getirilen istisnaya ilişkin karar,
2. Mahkumiyet hükmüyle bağlantılı olarak verilen, belli bir hak ve yetkinin kullanılmasının veya belli bir meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin karar,

f) Türk vatandaşı hakkında yabancı mahkemeden verilmiş ve kesinleşmiş olan mahkumiyet kararının Türk hukuku bakımından doğurduğu hak yoksunluklarına ilişkin olarak Cumhuriyet savcısının istemi üzerine mahkemece verilen karar,

g) Ceza mahkumiyetini bütün sonuçlarıyla ortadan kaldıran şikayetten vazgeçme veya etkin pişmanlık dolayısıyla verilen karar,

h) Ceza zamanaşımının dolduğunu tespiti ilişkin karar,

i) Genel veya özel affa ilişkin kanun; özel affa ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararı,

Adli sicile kaydedilir.

(2) Kanun yararına bozma veya yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen mahkumiyet hükmü ya da eski hükümde değışiklik yapan tüm hüküm ve kararlar açısından da birinci fıkra hükümleri uygulanır.

(3) Kanun gereğı olarak gerçek kimliğı saklı tutulan kişilerin adli sicil ve arşiv kayıtlarına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Adli sicile kaydedilmeyecek bilgiler

MADDE 5- (1) Türk mahkemeleri tarafından verilmiş olsa bile;

- a) Sırf askeri suçlara ilişkin mahkumiyet hükümleri,
- b) Disiplin veya tazyik hapsine ilişkin kararlar,
- c) İdari para cezasına ilişkin kararlar,

Adli sicile kaydedilmez.

Diğer bilgilerin kaydı

MADDE 6- (1) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin kararlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hakim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde verilmek üzere, kaydedilir.

Adli sicil bilgilerini isteme hakkına sahip olanlar

MADDE 7- (1) Adli sicil bilgileri, kullanılış amacı belirtilmek suretiyle;

- a) İlgili kişiye veya vekaletnamede açıkça belirtilmek koşuluyla vekiline,
 - b) Kamu kurum ve kuruluşlarına, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına,
- verilir.

(2) Yabancı devletler tarafından istenilen adli sicil bilgileri mütekabiliyet esasına göre verilir.

Adli sicil bilgilerini verebilecek merciler

MADDE 8- (1) Adli sicil bilgileri; mahalli adli sicillerde Cumhuriyet başsavcılıklarınca, asliye mahkemelerinin bulunmadığı ilçelerde kaymakamlıklarca, merkezi adli sicilde ise Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce verilir.

Adli sicil bilgilerinin silinmesi

MADDE 9- (1) Adli sicildeki bilgiler;

- a) Cezanın veya güvenlik tedbirinin infazının tamamlanması,
- b) Ceza mahkumiyetini bütün sonuçlarıyla ortadan kaldıran şikayetten vazgeçme veya etkin pişmanlık,
- c) Ceza zamanaşımının dolması,
- d) Genel af,

Halinde, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce silinerek, arşiv kaydına alınır.

(2) Adli sicil bilgileri, ilgilinin ölümü üzerine tamamen silinir.

(3) Türk vatandaşları hakkında yabancı mahkemelerce verilmiş hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûmiyet hükümleri, kesinleştiği tarihinden itibaren mahkûmiyet kararında belirtilen sürenin geçmesiyle, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce adli sicil kayıtlarından çıkartılarak arşiv kaydına alınır. Adli para cezasına mahkûmiyet hükümleri ile cezanın ertelenmesine ilişkin hükümler, adli sicil kaydına alınmadan doğrudan arşive kaydedilir.

Arşiv bilgilerinin istenmesi

MADDE 10- (1) Arşiv bilgileri;

a) Kullanılış amacı belirtilmek suretiyle, kişinin kendisi veya vekaletnamede açıkça belirtilmiş olmak koşuluyla vekili,

b) Bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında Cumhuriyet başsavcılıkları hakim veya mahkemeler,

c) Milletvekili adaylığı için, yetkili seçim kurulları,

Tarafından, istenebilir.

(2) Anayasanın 76 ncı maddesi hükmü saklı kalmak kaydıyla; herhangi bir göreve seçilmek, atanmak veya istihdam edilmek amacıyla, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuna verilmek üzere istenen arşiv kaydında yer alan bilgiler, kanuni bir hak yoksunluğu doğurmaz.

(3) Kanunda açıkça belirtilmediği takdirde, kişi hakkında alınacak bir karar veya yapılacak bir işlemle ilgili olarak, bir yakınının adli sicil ve arşiv kayıtları istenemez ve bu bilgiler, kişiyi herhangi bir haktan yoksun bırakmak için dayanak olarak kullanılamaz.

(4) 18 yaşından küçüklerle ilgili adli sicil ve arşiv kayıtları; ancak soruşturma ve kovuşturma kapsamında değerlendirilmek üzere Cumhuriyet başsavcılıkları, hakim veya mahkemelerce istenebilir.

Adli sicil ve arşiv bilgilerinin gizliliği

MADDE 11- (1) Adli sicil ve arşiv bilgileri gizlidir. Bu bilgiler, görevlilerce açıklanamaz ve bu Kanun hükümlerine göre verilen kişi, kurum ve kuruluşlarca veriliş amacı dışında kullanılamaz.

Adli sicil ve arşiv bilgilerinin silinmesi

MADDE 12- (1) Arşiv bilgileri, ilgilinin ölümü üzerine ve her halde kaydın girildiği tarihten itibaren seksen yılın geçmesiyle, tamamen silinir.

(2) Fiilin kanunla suç olmaktan çıkarılması halinde, bu suçtan mahkumiyete ilişkin adli sicil ve arşiv kayıtları, talep aranmaksızın, tamamen silinir.

(3) Kanun yararına bozma veya yargılamanın yenilenmesi sonucunda verilen beraat veya ceza verilmesine yer olmadığı kararının kesinleşmesi halinde, önceki mahkumiyet kararına ilişkin adli sicil ve arşiv kaydı tamamen silinir.

Diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca elde edilen kişisel bilgiler

MADDE 13- (1) Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü haricindeki kamu kurum ve kuruluşları tarafından suç soruşturması kapsamında mevzuat hükümlerine göre elde edilen kişisel bilgiler, başkasına verilemez, soruşturma dışında başka bir amaçla kullanılamaz.

Adli sicil ve arşiv kayıtlarında sorgulama yetkisi verilmesi

MADDE 14- (1) Mahkeme, hakim, Cumhuriyet başsavcılığı ve kolluk ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bir suça ilişkin soruşturma ve kovuşturma kapsamında Adli sicil ve arşiv kayıtlarında elektronik ortamda sorgulama yetkisi Adalet Bakanının onayı ile verilebilir.

Komisyon

MADDE 15- (1) Adli sicil ve arşiv kayıtlarının silinmesiyle ilgili kararları almak ve kanunla verilen diğer görevleri yerine getirmek üzere, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün teklifi ve Bakan onayı ile üç hakimden oluşan bir komisyon kurulur.

Yönetmelik

MADDE 16- (1) Bu Kanunun uygulama usul ve esasları, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Adalet Bakanlığınca çıkartılacak yönetmelikte belirlenir.

Merkezi ve Mahalli Adli Sicildeki atamalar

MADDE 17- (1) Merkezi ve mahalli adli sicildeki şube müdürü, mühendis, çözümleyici, programcı, istatistik uzmanı, tercüman, şef, bilgisayar işletmeni ile veri hazırlama ve kontrol işletmenleri Adalet Bakanlığınca atanırlar, gerektiğinde sözleşmeli olarak da çalıştırılabilirler.

Mali Hükümler

MADDE 18- (1) Bu Kanunun 7 nci ve 10 uncu maddeleri uyarınca kişiler tarafından yapılacak adli sicil veya arşiv kaydı taleplerinde, beş Yeni Türk Lirası ücret alınır. Bu ücret Adalet Bakanlığının ihtiyaçlarında kullanılmak üzere Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İşyurtları Kurumuna gelir kaydedilir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 19- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla;

a) 22.11.1990 tarihli ve 3682 sayılı Adli Sicil Kanunu,

b) 10.6.1983 tarihli ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu hariç, çeşitli kanunlarda yer alan, belirli suçlardan dolayı mahkum olan kişilerin bu mahkumiyetleri “affa uğramış olsalar bile” belli hakları kullanmaktan yoksun bırakılmasına ilişkin hükümler,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunda öngörülen adli sicil sistemi ile mevcut kayıtların bu kanuna uyarlanması bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl içinde tamamlanır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünce toplanmış olsun veya olmasın, suç tarihi itibarı ile bu Kanunun yürürlük tarihinden önceki kayıtlar hakkında, 3682 sayılı Kanuna göre süre yönünden silinme koşulu oluşanlar silinir, diğer kayıtlar için bu Kanun hükümlerine göre işlem yapılır. Anayasanın 76 ncı maddesi hükümleri saklıdır.

(2) Birinci fıkra gereğince işlem yapılarak arşive alınan kayıtlar hakkında, 3682 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde öngörülen sürelerin dolduğu veya ertelenmiş olan hükmün esasen vaki olmamış sayıldığı hallerde bu tarih esas alınarak, Anayasanın 76 ncı maddesinde sayılan suç ve mahkumiyetler dışındaki kayıtlar için, ilgilinin, Cumhuriyet Başsavcılığının veya Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğünün talebi üzerine hükmü veren mahkemece veya talep edenin bulunduğu yer asliye ceza mahkemesince arşiv kaydının silinmesine karar verilir.

Yürürlük

MADDE 20- (1) Bu Kanun, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

